МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 5

Матеріали
Звітної науково-практичної конференції науковців МАУП
“Соціальна практика та теоретико-методологічні
засади модернізації України
(політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)”
м. Київ, МАУП, 30 листопада 2017 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2017

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 12 від 25.10.17)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор).

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 5: Матеріали звітн. наук.-практ. конф. "Соціальна практика та теоретико-методологічні засади модернізації України (політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)", 30 листопада 2017 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2017. — 352 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези доповідей учасників науково-практичних форумів МАУП, що відбувались у контексті загальноакадемічної Науково-практичної конференції "Соціальна практика та теоретико-методологічні засади модернізації України (політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)" з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2017
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2017

ЗМІСТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК

КРУГЛИЙ СТІЛ
“Актуальні проблеми державного управління”

Романенко Є. О.
Нові підходи до приватизації державного майна *10*

Бідзюра І. П., Грабовенко Н. В.
Гуманітарний вимір розвитку освіти в Україні *14*

Червякова О. В.
Перехід до парадигми механізмів трансформації державного управління *17*

Чаплай І. В.
Управління державним та громадським сектором: спільне та відмінне *20*

Амер Аль-Атті
Оцінювання механізмів публічного управління випереджаючим розвитком економіки України *22*

Каракасіді О. Ф.
Місцеве самоврядування у країнах світу: практика функціонування та уроки для сучасної України *25*

Родченко І. Ю.
Синергетичний підхід до представлення процесів забезпечення впорядкування станів системи державного управління *30*

Андреєв В. А.
Система розвитку персоналу як основа селекції кадрів публічної служби *32*

ДИСКУСІЙНИЙ КЛУБ
“Декомунізація: виклик минулому чи майбутньому”

Бідзюра І. П.
Декомунізація в Україні та світова геополітика *34*

Попов В. Ж.
Історичний досвід декомунізації *36*

Рябенко С. Д.
Сутність декомунізації *39*

Головатий М. Ф.
Унікальність та складність декомунізації в Україні *43*

Сурмин Ю. П.
Суть декоммунизации и ее проблемы в Украине *46*

Мелков Ю. А.
Философское видение декоммунизации *50*

Дікарєв О. І.
Як розлучатися з тоталітарним минулим? *52*

М. Ф. ГОЛОВАТИЙ
д-р політ. наук, проф., проректор з наукової та виховної роботи МАУП

УНІКАЛЬНІСТЬ ТА СКЛАДНІСТЬ ДЕКОМУНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Проблема декомунізації — унікальна, надзвичайно складна, багатоаспектна і має аналізуватися комплексно. По-перше, це виклик минулому чи майбутньому? Я думаю й тому, й тому. Минулому — з точки зору соціальної практики реалізації комуністичної ідеї не тільки в Росії, Україні, а й в багатьох країнах світу. А майбутньому — це з точки зору стратегій формування суспільства, великого українського соціуму. Це те, на що ми виходимо через певний час. Я згоден, що ця проблема довготривала, світоглядна і це проблема не просто зміни пам'ятників, реставрації чогось і т. п. Я поставлю вам елементарне запитання. Кожна ідеологія, як система ідей, має право на існування, бодай навіть одна людина вірить в щось, має власну ідеологічну основу, як систему цінностей якими керується в житті. Це її право, природне, життєве право. Те, що свого часу в різних країнах відповідним чином були заборонені комуністична, анархічна, нацистка ідеологія — це для нас всього навсього, історичні факти. Однак, це конкретно-історичні факти великого громадського звучання, які мають аналізуватися як даність, зі своїми причинно-наслідковими факторами і результатами. Тому що так розвивалися певні спільноти, певні суспільства. І склалися так соціальні відносини в цих суспільствах, що ця ідеологія була заборонена. Але, вибачте мене, просто прийняти закон і заборонити комуністичну партію — це закон, якого мають всі дотримуватись, але по свідомості мільйони людей цього не дотримуються і довготривалий час не будуть дотримуватись. Тому що, ще раз наголосимо, це система ідей, цінностей, норм симпатизувати якій, вірити в яку, або якої навіть сліпо дотримуватися навіть окремо взятій людині ніхто заборонити не може. Це — природне, соціальне право людини. Вплинути на неї з метою переконати у іншій ідеї, ідеології, системі цінностей можна лише шляхом освіти, пропаганди, переконання. Інші шляхи і дії є елементарно протизаконними, є факторами порушення прав людини — і не менше.

Отже, друга проблема, яка стоїть коли ми говоримо про декомунізацію — що ми засуджуємо? Ми засуджуємо ідеологію, чи ми засуджуємо механізм дії, результати, якими ця ідеологія впроваджувалася у суспільстві. Ми дотримуємося другої точки зору. Проблема не в комуністичній ідеї, комуністичній ідеології. Це проблема "гулагів", "голодомору". Це проблема тотальних порушень свобод і прав людини, проблема системи і органів влади, які допустили такі трагедії, чинили їх, проблема інших механізмів, якими ця ідеологія реалізовувалась. Чому? Тому що якщо взяти комуністичну ідею і комуністичну ідеологію, то по суті вона найближче стоїть до християнських релігійних ідей. Наприклад, хто буде заперечувати, що свобода, рівність, братство — цінності, які, нехай формально, проголошувались, але на цих цінностях намагалися формуватися цілі суспільні спільноті, цілі покоління людей (якщо брати, що одне покоління — це 70–75 років). Це той термін, за яким певна спільнота, певна соціальна група формувалася. І для нас це проблема не ідеології.

Для нас це проблема механізмів реалізації комуністичної ідеології. Як відповідні політичні сили, відповідні політичні еліти, відповідні соціальні страти в суспільстві були налаштовані як і заради чого нищити мільйони людей. Це ж треба було Леніну, за 14 років з першого з'їзду РСДРП у Мінську, довести, переконати і провести в царській Росії той революційній струс, переворот, який "охрестили" Великою Жовтневою соціалістичною революцією. Як же так. Чому ми сьогодні, коли Україні вже 24 роки незалежності, не задаємо собі запитання: куди просунулися в плані формування патріотичної національної ідеології як такої? Що ми зробили? А от Володимир Ленін зі своїми "комуністами" за 14 років довів Царську Росію до кардинального революційного зламу суспільного устрою. І як наслідок — пішли "брат на брата", і біла гвардія проти червоної, і терор з боку одних та інших, і колосальне винищення величезної кількості інтелігентних, потужних людей, які вимушені були переїхати до Франції та до інших країн світу. Тому що в таких ситуаціях гинуть кращі люди, як на війні, як у період репресій — кращі.

Думаємо, що третя проблема, яку ми маємо мати собі на увазі, якимось чином обговорювати і вирішувати, а на яких ідеологічних засадах дійсно будується нинішнє українське суспільство. 15 стаття Конституції України зазначає, що немає переважаючою ідеології, всі ідеології рівні. Тобто, в Україні має бути політичний плюралізм. Але тоді виникає питання: яка ідея, яка ідеологія є державотворчою для України?

В Конституції закріплено, що Україна – незалежна, правова, соціальна, суверенна і т.п. держава. Треба уважно поглянути, а чи є вона такою реально. Конституцією гарантовані всі світового ґатунку права і свободи людини: на працю, освіту, культуру, здоровий спосіб життя і багато чого іншого. А хто це має сьогодні в Україні? І у який спосіб Україні цього досягти. Тому треба повертатися до того, що ні Конституція, ні нормотворча практика не відповідають реаліям життя. А чому? Тому що взагалі не визначена ідеологія державотворення. А це — висхідна точка формування власної держави, великої людської спільноти — соціуму. Тому що сьогодні в Україні існує ідеологічний плюралізм і можливі й зловживання, й корупція, тому що — хто хоче, той і ловить рибку у мутній воді, і проголошує свою ідеологію. Тут потрібно розглядати проблему влади і суспільства. Чи мали ми за 24 роки ту владу, яку ж самі обирали, самі приводили людей до влади. Таку, щоб відповідала інтересам українського соціуму, рядової людини, особистості. Я розмірковую над цими речами, тому що ми з вами в першу чергу громадяни, а у другу — ми вчені. Ми хочемо розглядати цю проблему як вчені, але в нас завжди буде переважати особистісне, потім — групове, суспільне. І це — природно, від цього ніде дітися. Найпершим у людини завжди буде — особистісне. Я, наприклад, абсолютно проти повалення пам'ятників, перейменування вулиць. Це не той процес, який збагатить країну, зробить суспільство кращим. Більше того, він збіднює країну, заганяє нас у соціально-економічний "кут", формує безвихідь.

Четверте питання: ідеологія і політична система. Якщо немає ідеології, то скажіть, на яких засадах реформується політична система суспільства. А значить і влада у цій політичній системі. Яка ж тоді у нас політична система? Соціалістична, комуністична, націоналістична, ліберальна, демократична? Ніхто не може відповісти на це питання хоча б достатньо переконливо. Це питання, на яке відповісти важко, не даючи відповідь на питання попередні.

П'яте питання — центральне: декомунізація, терміни, зміна свідомості, побудова справедливого суспільства, відкритого суспільства і т. д. Якби в нашій державі з перших років незалежності основний наголос, з точки зору розвитку суспільства, був зроблений на освіту, культуру, науку, то ми б на сьогодні би вже мали нове покоління

17–20-літніх, які би відповідним чином сформувалися. Навіть формально вони вже не знають загалом, що таке комунізм, комуністична ідея, ідеологія. Це — природно. Отже, історію не можна поділяти на "білу" і "чорну". Історія багатоманітна. Історія — це велика складна мозаїка. І розбираючись у цій проблемі, ми думаємо, що на сьогодні декомунізація — це примітив, абсолютно штучний крок в Україні в тому стані, формі, за якою вона здійснюється. Люди, які сидять у багатьох інституціях, виключно граються на цій проблемі, спекулюють на ній. Конструктивних державотворчих кроків, які дійсно були би тут засадничими при розбудові держави, ми не бачимо. Якщо ми відмовляємось від тих методів, тих форм, тих результатів, які були здійснені раніше, від того гноблення людей, нищення мільйонів яке відбувалося, ми повинні щось отримати навзаєм. Бажано краще з людським обличчям. А що ми з того маємо? Я кажу про це як громадянин. А що, хіба, індекс щастя українців сьогодні не на передостанньому місті у світі взагалі. А там і багатство, а там і достаток, а там і соціальний захист, а там і сім'я. Отже, нам видається, що ведучи мову, дискусію з приводу декомунізації треба поставити ці п'ять питань. Вони для нас, для автора особисто видаються корінними, центральними. Вони — доленосні.